

A REGULACIÓN DE EMPREGO E O FONDO DE GARANTÍA SALARIAL

12

12.1 Introducción

Neste apartado, no que se examinan os expedientes de regulación de emprego tramitados e as e os traballadores afectados polos mesmos, téñense en conta, fundamentalmente, no referido a Galicia, os datos facilitados pola Consellería de Traballo e Benestar, competente nesta materia; completados con aqueles nos que, a súa competencia, se reserva á Administración Central, segundo os datos publicados polo Ministerio de Emprego e Seguridade Social. Así mesmo, hai que facer constar que a existencia de pacto refírese a aqueles casos en que se chegou a acordo coas representacións legais das e dos traballadores, non incluíndose, polo tanto, aqueles en que, aínda existindo algún tipo de acordo, este non vincula á autoridade laboral.

A regulación legal fai que se canalicen á vía xudicial posterior, extincións de contratos que antes requirían a autorización administrativa previa, non obstante é interesante o exame dos datos, xa que todas as suspensións de contratos por causas económicas, técnicas, organizativas ou de produción, ou as derivadas de forza maior canalízanse por esta vía, así como as extincións nos, agora denominados, despedimentos colectivos.

Inclúese tamén neste capítulo ó Fondo de Garantía Salarial (FOGASA) por estar intimamente relacionado coa regulación de emprego.

12.2 Regulación de emprego

No primeiro cadro ofrécese, con datos do Ministerio de Emprego e Seguridade Social, unha vision xeral dos traballadores afectados en Galicia polos efectos dos expedientes de regulación de emprego baseándose na información subministrada pola Dirección Xeral de Traballo, a Comunidade Autónoma ou a Área de Traballo dependendo da autoridade laboral á que compete a súa resolución. Examinando as cifras pode verse que os traballadores/as da provincia de Pontevedra son os máis afectados/as polos expedientes e, no que se refire concretamente aos de extinción, (cadro 12.2), a provincia de Pontevedra, é tamén a que maior número de traballadores/as afectados reflicte, aínda que A Coruña ten unha cifra non moi afastada.

Traballadores afectados por expedientes de regulación de emprego autorizados, por provincia. Galicia 2011

■ Cadro 12.1

A Coruña	6.794
Lugo	1.891
Ourense	1.496
Pontevedra	12.648
Galicia	22.829

Elaboración propia.

Fonte: Ministerio de emprego e Seguridade Social.

Traballadores afectados por medidas de extinción, por provincia. Galicia 2011

■ Cadro 12.2

A Coruña	1.421
Lugo	349
Ourense	292
Pontevedra	1.935
Galicia	3.997

Elaboración propia.

Fonte: Ministerio de emprego e Seguridade Social.

No que se refire concretamente aos tramitados pola Comunidade Autónoma, no cadro de expedientes resoltos (cadro 12.3), a provincia de Pontevedra, en xeral, é a que maior número de expedientes e traballadores/as afectados reflicte. Obsérvase que os expedientes autorizados pactados son claramente superiores aos que non teñen acordo.

■ Cadro 12.3

Expedientes de regulación de emprego resoltos e traballadores afectados, segundo o ámbito territorial, tipo e forma de resolución. Galicia 2011.

ÁMBITO	Expedientes autorizados								Expedientes non autorizados	Expedientes desistidos
	Pactados		Non Pactados		Sen período de consultas		Totais			
	Expedientes	Trab. Afectados	Expedientes	Trab. Afectados	Expedientes	Trab. Afectados	Expedientes autorizados	Trab. Afectados		
A Coruña	277	4.000	14	238	181	1.425	472	5.663	8	11
Lugo	94	1.199	1	27	53	334	148	1.560	0	4
Ourense	58	1.020	1	8	4	42	63	1.070	4	1
Pontevedra	639	10.096	18	458	78	820	735	11.374	16	23
Ámbito autonómico	18	1.053	1	112	0	0	19	1.165	0	4
Totais	1.086	17.368	35	843	316	2.621	1.437	20.832	28	43

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

Na análise dos expedientes pola medida autorizada (cadro 12.4), pode verse a afectación maioritaria dos expedientes de medida de suspensión.

Expedientes de regulación de emprego autorizados segundo o ámbito territorial e a medida. Galicia 2011.

■ Cadro 12.4

ÁMBITO	Expedientes autorizados			
	Extinción	Suspensión	Redución	Totais
A Coruña	37	302	133	472
Lugo	13	117	18	148
Ourense	7	34	22	63
Pontevedra	67	489	179	735
Autonómicos	5	8	6	19
Totais	129	950	358	1.437

ÁMBITO	Expedientes autorizados pactados			
	Extinción	Suspensión	Redución	Totais
A Coruña	29	119	129	277
Lugo	11	65	18	94
Ourense	5	31	22	58
Pontevedra	66	398	175	639
Autonómicos	4	8	6	18
Totais	115	621	350	1.086

ÁMBITO	Expedientes autorizados non pactados			
	Extinción	Suspensión	Redución	Totais
A Coruña	5	5	4	14
Lugo	1	0	0	1
Ourense	1	0	0	1
Pontevedra	1	13	4	18
Autonómicos	1	0	0	1
Totais	9	18	8	35

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

Polo que se refire aos traballadores afectados, destaca o número dos incursos en expedientes de suspensión, claramente maior nos pactados.

Expedientes de regulación de empleo autorizados sen período de consultas segundo o ámbito territorial e a medida. Galicia 2011.

■ Cadro 12.5

ÁMBITO	Expedientes autorizados sen período de consultas			
	Extinción	Suspensión	Redución	Totais
A Coruña	3	178	0	181
Lugo	1	52	0	53
Ourense	1	3	0	4
Pontevedra	0	78	0	78
Autonómicos	0	0	0	0
Totais	5	311	0	316

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

Traballadores afectados por expedientes de regulación de emprego autorizados segundo o ámbito territorial e a media. Galicia 2011

■ Cadro 12.6

ÁMBITO	Traballadores afectados			
	Extinción	Suspensión	Redución	Totais
A Coruña	727	3.882	1.054	5.663
Lugo	247	997	316	1.560
Ourense	85	836	149	1.070
Pontevedra	1.293	8.796	1.285	11.374
Autonómicos	291	719	155	1.165
Totais	2.643	15.230	2.959	20.832

Traballadores afectados por expedientes de regulación de emprego autorizados pactados

ÁMBITO	Media			Total traballadores afectados
	Extinción	Suspensión	Redución	
A Coruña	637	2.336	1.027	4.000
Lugo	211	672	316	1.199
Ourense	71	800	149	1.020
Pontevedra	1.262	7.567	1.267	10.096
Autonómicos	179	719	155	1.053
Totais	2.360	12.094	2.914	17.368

Traballadores afectados por expedientes de regulación de emprego autorizados non pactados

ÁMBITO	Media			Total traballadores afectados
	Extinción	Suspensión	Redución	
A Coruña	82	129	27	238
Lugo	27	0	0	27
Ourense	8	0	0	8
Pontevedra	31	409	18	458
Autonómicos	112	0	0	112
Totais	260	538	45	843

Traballadores afectados por expedientes de regulación de emprego autorizados sen período de consultas.

■ **Cadro 12.6**
(continuación)

ÁMBITO	Media			Total traballadores afectados
	Extinción	Suspensión	Redución	
A Coruña	8	1.417	0	1.425
Lugo	9	325	0	334
Ourense	6	36	0	42
Pontevedra	0	820	0	820
Autonómicos	0	0	0	0
Totais	23	2.598	0	2.621

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

Traballadores afectados por expedientes de regulación de emprego autorizados, segundo o ámbito territorial e o sexo. Galicia 2011

■ **Cadro 12.7**

ÁMBITO	Traballadores afectados		
	Homes	Mulleres	Totais
A Coruña	5.074	589	5.663
Lugo	1.319	241	1.560
Ourense	819	251	1.070
Pontevedra	9.383	1.991	11.374
Autonómicos	925	240	1.165
Totais	17.520	3.312	20.832

ÁMBITO	Traballadores afectados por extinción		
	Homes	Mulleres	Totais
A Coruña	575	152	727
Lugo	184	63	247
Ourense	71	14	85
Pontevedra	1.030	263	1.293
Autonómicos	187	104	291
Totais	2.047	596	2.643

ÁMBITO	Traballadores afectados por suspensión		
	Homes	Mulleres	Totais
A Coruña	3.674	208	3.882
Lugo	938	59	997
Ourense	633	203	836
Pontevedra	7.461	1.335	8.796
Autonómicos	618	101	719
Totais	13.324	1.906	15.230

ÁMBITO	Traballadores afectados por redución da xornada		
	Homes	Mulleres	Totais
A Coruña	825	229	1.054
Lugo	197	119	316
Ourense	115	34	149
Pontevedra	892	393	1.285
Autonómicos	120	35	155
Totais	2.149	810	2.959

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais.

12.3 Evolución experimentada

Una observación simple dos últimos anos (cadro 12.8), permite apreciar que, despois do importante incremento no ano 2009 que case triplicou as cifras e case se multiplicou por catro o número de traballadores afectados en relación co ano anterior, experimenta un lixeiro descenso no ano 2010 para volver a aumentar significativamente no ano 2011 en todos os parámetros.

■ Cadro 12.8

Evolución expedientes segundo medida e provincias. Galicia 2006-2011

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
A Coruña	72	133	158	438	367	472
Lugo	14	19	24	91	80	148
Ourense	10	3	21	49	50	63
Pontevedra	153	144	220	668	510	735
Ámbito autonómico			3	6	7	19
Total	249	299	426	1.252	1.014	1.437

Traballadores

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
A Coruña	1.102	1.271	1.755	6.444	4.657	5.663
Lugo	75	148	220	1.101	857	1.560
Ourense	154	36	278	1.321	634	1.070
Pontevedra	1.585	1.487	3.945	14.633	7.565	11.374
Ámbito autonómico			69	650	323	1.165
Total	2.916	2.942	6.267	24.149	14.036	20.832

Traballadores afectados por suspensión

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
A Coruña	475	1.013	1.546	5.146	3.773	3.882
Lugo	58	111	209	1.049	514	997
Ourense	63	12	155	1.190	530	836
Pontevedra	1.384	1.243	3.498	12.885	6.411	8.796
Ámbito autonómico			45	617	200	719
Total	1.980	2.379	5.453	20.887	11.428	15.230

Traballadores afectados por redución

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
A Coruña	10	0	28	689	412	1054
Lugo	3	1	3	30	199	316
Ourense	0	0	19	41	58	149
Pontevedra	0	0	19	405	402	1285
Ámbito autonómico				31	38	155
Total	13	1	69	1.196	1.109	2.959

Evolución expedientes segundo medida e provincias. Galicia 2006-2011**■ Cadro 12.8
(continución)****Traballadores afectados por extinción**

Rescisión	2006	2007	2008	2009	2010	2011
A Coruña	617	258	181	609	472	727
Lugo	14	36	8	22	144	247
Ourense	91	24	104	90	46	85
Pontevedra	201	244	428	1343	752	1293
Ámbito autonómico			24	2	85	291
Total	923	562	745	2.066	1.499	2.643

Fonte: Consellería de Traballo e Benestar. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Cos datos do Ministerio de Emprego e Seguridade Social, pódese observar o mesmo feito posto de manifesto no parágrafo anterior, resaltando a diferenza que se aprecia nos tres últimos anos en relación con todos os anos anteriores, circunstancia que é mas grave se se examina coa limitación que, na variación normativa, supuxo a restrición na canalización das extincións pola vía dos expedientes de regulación de emprego para estas causas concretas.

Evolución dos expedientes de regulación de emprego autorizados e traballadores/as afectados/as. Galicia. 2001-2011**■ Cadro 12.9**

	Nº expedientes	Traballadores/as afectados/as
2001	608	6.599
2002	407	3.533
2003	301	2.349
2004	288	2.045
2005	384	4.809
2006	324	3.062
2007	399	3.155
2008	478	6.801
2009	1.364	24.436
2010	1.076	13.186
2011	1.669	22.829

Elaboración propia.

Fonte: Ministerio de Emprego e Seguridade Social.

12.4 Fondo de garantía salarial

O FOGASA é un organismo autónomo adscrito ao Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais e dotado de personalidade xurídica e capacidade de obrar para o cumprimento dos seus fins.

Finánciase con fondos públicos e con achegas empresariais consistentes nunha porcentaxe sobre os salarios dos traballadores ao seu cargo que serven de base para o cálculo das cotizacións por accidente de traballo, enfermidade profesional e desem-

prego, revisable polo Goberno en función das necesidades do FOGASA (Disposición Final Cuarta ET). Reduciuse á metade a cotización empresarial ao FOGASA, pasando de 0,40 puntos a 0,20 puntos.

O FOGASA realiza as seguintes funcións:

- 1ª Nos casos de insolvencia ou de situación concursal, o FOGASA abonará, como responsable subsidiario, determinadas:
 - a) Prestacións por salarios pendentes.
 - b) Prestacións indemnizatorias.
- 2ª Nos casos de extinción do contrato de traballo polas causas a que se refiren os arts. 51 e 52.c) do ET, o FOGASA abonará, como responsable principal, o 40 por 100 das indemnizacións correspondentes sempre que a empresa teña menos de 25 traballadores, con independencia de cal sexa a súa situación patrimonial.
- 3ª Nos casos de extinción do contrato de traballo por forza maior o FOGASA abonará, como responsable principal, aquelas indemnizacións de cuxo pago sexa liberado o empresario por decisión da autoridade laboral, con independencia de cal sexa a situación patrimonial da empresa (art. 51.12 ET).

■ Situación concursal ou de insolvencia empresarial

Nestes casos, o FOGASA abonará:

- a) Os salarios pendentes de pago fixados en sentenza ou acto de conciliación (administrativa ou xudicial) co límite máximo da cantidade resultante de multiplicar o triplo do salario mínimo interprofesional diario, incluíndo a parte proporcional das pagas extraordinarias, polo número de días pendentes de pago cun máximo de cento cincuenta días (art. 33.1 ET).
- b) As prestacións por salarios pendentes comprenden tanto os salarios que o empresario deba aos traballadores como os salarios de tramitación nos casos que legalmente procedan (art. 33.1 ET).

Considérase salario a cantidade recoñecida por todos os conceptos a que se refire o art. 26.1 ET (art. 33.1 ET), incluíndo as pagas extraordinarias.

Para que entre en xogo a responsabilidade do FOGASA, é suficiente con que sexa declarada a insolvencia da empresa.

- c) As indemnizacións recoñecidas en sentenza, auto, acto de conciliación xudicial ou resolución administrativa nos casos de despedimento, extinción a instancia do traballador do art. 50 do ET, extinción do contrato por causas técnicas, económicas, organizativas ou produtivas “ex arts. 51 e 52.c) do ET” ou por forza maior e de extinción de contratos conforme ao art. 64 da Lei 22/2003, de 9 de xullo, Concursal, así como as indemnizacións por extinción de contratos temporais ou de duración determinada nos casos que legalmente procedan (art. 33.2 ET, segundo redacción do RD Lei 5/2006, de 9 de xuño); non así nos supostos de extinción por mutuo acordo.

As prestacións indemnizatorias están suxeitas aos seguintes límites (art. 33.2 ET, segundo redacción do RDL 5/2006, de 9 de xuño):

- a) O límite máximo da prestación a abonar será dunha anualidade, isto é, de doce mensualidades e dúas pagas extraordinarias, salvo que estivesen prorrateadas nas mensualidades.
- b) O salario base de cálculo será o realmente percibido polo traballador sen que poida exceder do triplo do salario mínimo interprofesional, incluíndo a parte proporcional das pagas extraordinarias.
- c) Nos casos de despedimentos disciplinarios ou extinción de contratos conforme ao art. 50 ET, o importe da indemnización calcularase sobre a base de trinta días por ano de servizo cos límites anteriores.

■ Extincións do contrato “ex arts. 51 e 52.c) ET” en empresas con menos de 25 traballadores

No suposto de empresas con menos de vinte e cinco traballadores, o FOGASA, nos casos de extinción do contrato de traballo polas causas a que se refiren os arts. 51 e 52.c) ET e 64 da Lei 22/2003, de 9 de xullo, Concursal, abonará o 40% da indemnización legal aos traballadores cuxos contratos se extinguiron polas mencionadas causas (art. 33.8 ET).

A efectos do cómputo dos traballadores, entran todos os traballadores da empresa con contrato en vigor, calquera que sexa a súa modalidade contractual.

A cantidade a abonar polo FOGASA é a do 40 por 100 da indemnización legal que corresponda aos traballadores. O seu cálculo deberá realizarse sobre as indemnizacións axustadas a límites previstos no número dous do art. 33 ET, isto é, axustándose a unha anualidade como máximo, sen que o salario diario base de cálculo poida exceder do duplo do salario mínimo interprofesional.

A indemnización restante –o 60 por 100– deberá ser abonado pola empresa e, caso de que non se fixese, poderá solicitarse o seu abono ao FOGASA, rexéndose polas normas relativas ás prestacións indemnizatorias axustándose, en todo caso aos límites do art. 33.2 do ET.

Cando no período de consultas pactáse unha indemnización superior á legal, iso non exonerará de responsabilidade ao FOGASA, que seguirá existindo nos termos establecidos polo art. 33.8 do ET, é dicir, limitada ao 40 por 100 da indemnización legal e non ao superior que puidese pactarse.

Tendo en conta os distintos procedementos de extinción do contrato (arts. 51 e 53 ET), o FOGASA abonará o 40% da indemnización legal prevista no art. 33.8 ET aos traballadores, a condición de que a empresa non lles abonou o 100% da indemnización. En caso contrario, sempre que a empresa acredite o abono do total indemnizatorio, será esta quen percibirá a porcentaxe indemnizatoria a cargo do FOGASA.

■ Extinción do contrato por forza maior

Nos casos de extinción dos contratos de traballo por forza maior, a autoridade laboral poderá acordar que a totalidade ou parte da indemnización que corresponda aos traballadores afectados sexa satisfeita polo FOGASA, sen prexuízo do dereito deste a resarcirse do empresario (art. 51.12 ET).

Trátase dunha obrigaón que tampouco está ligada á situación patrimonial da empresa e cuxo orixe reside na decisión da autoridade laboral, tratándose dun suposto típico e especial de responsabilidade.

A contía será a que sinala a autoridade laboral, podendo ser a totalidade ou parte da indemnización legal, isto é, a de vinte días por ano de servizo co límite de doce mensualidades.

No caso de que a autoridade laboral non acorde a exoneración total do empresario, será este o responsable do pago (total ou parcial) da indemnización e, se non a pagase, “para que o FOGASA abone as prestacións correspondentes, será necesario acreditar a situación de insolvencia, suspensión de pagos, quebra ou concurso” da empresa.

Os cadros 12.10 e 12.11 permítenos coñecer o número de expedientes, empresas afectadas, beneficiarios e o importe total das prestacións acordadas en 2011 en Galicia.

■ Cadro 12.10

Expedientes, empresas afectadas e beneficiarios, segundo sexo.

	Expedientes		Empresas		Beneficiarios					
	2010	2011	2010	2011	Ambos sexos		Varóns		Mulleres	
					2010	2011	2010	2011	2010	2011
Galicia	5.969	7.878	3.173	4.178	10.067	13.384	6.674	9.217	3.369	4.139
A Coruña	2.372	2.803	1.330	1.620	4.081	4.653	2.640	3.205	1.437	1.423
Lugo	737	920	427	563	1.218	1.537	850	1.127	355	410
Ourense	765	777	321	366	1.137	1.061	771	749	366	311
Pontevedra	2.095	3.378	1.095	1.629	3.631	6.133	2.413	4.136	1.211	1.995

Fonte: FOGASA.

■ Cadro 12.11

Importe das prestacións acordadas, segundo sexo.

	Importe dos salarios acordados					
	Ambos sexos		Varóns		Mulleres	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Galicia	18.459,8	25.191,0	13.067,1	18.808,9	5.346,1	6.340,8
A Coruña	8.112,2	9.816,4	5.544,4	7.610,5	2.556,2	2.164,7
Lugo	2.205,6	2.582,3	1.629,8	1.978,7	550,8	603,6
Ourense	1.975,9	1.720,9	1.524,6	1.208,3	451,3	512,5
Pontevedra	6.166,1	11.071,4	4.368,3	8.011,4	1.787,8	3.060,0

Datos en miles de euros.

Fonte: FOGASA.